ARTICOLE MĂRUNTE ŞI ETIMOLOGII

DESPRE I FINAL

PE MARGINEA ATLASULUI LINGUISTIC

Pluralul dela *doctor* e *doctori*, cu *i* final afonizat. Harta 108 din ALR arată această rostire pe tot teritoriul dacoromân. Totuși se dă în câteva puncte și forma *doctori*, cu *i* plenison. Că aceasta a fost rostirea auzită de anchetator, reiese mai presus de îndoială din faptul că *i* e subliniat — ceea ce vrea să spună că așa a fost auzit — și că i se adaugă de cele mai multe ori, în parenteză, un [pna] adică « pluralul nearticulat ».

Cum se explică menținerea lui *i* final neafonizat la pluralul nearticulat în acest cuvânt? Să aibă oare neologismele altă soartă decât cuvintele vechi?

Nu credem, ci credem că interpretarea anchetatorului e greșită. Întrebarea a fost: « când suferi de o boală grea, la cine te duci în târg (oraș) să te caute și să-ți scrie o rețetă, ca să te faci bine ». Pusă astfel întrebarea, nu e mirare că în punctele 461, 464, 476, 660 și 665 (în Basarabia) s'a răspuns « la bolniț », adică « la spital ». În general însă s'a dat în răspuns cuvântul dorit, adică *doctor* (cu variantele *doftor*, *dohtor*, etc., care nu interesează în cazul nostru) sau, mai rar, *medic*. Adesea răspunsul repetă și prepoziția din întrebare și lui *la cine te duci*? se răspunde *la doctor* sau *la doctoru*. Întâiul răspuns e aproape singurul care se aude în Muntenia; al doilea se aude mai ales prin Ardeal. Din această repartizare nu trebue să tragem însă concluzii asupra unor arii geografice cu privire la întrebuințarea sau neîntrebuințarea articolului după prepoziții. Lipsa sau întrebuințarea articolului în cazul acesta are o explicare de ordin mai mult social

BDD-A14847 © 1938-1941 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:03 UTC)

și cultural. În Ardeal țăranul e mai deprins să meargă la medic decât în Țara veche. Pentru Ardelean medicul e deci o persoană cunoscută și de aceea cere articolul: *mă duc la doctoru* e construit ca *mă duc la episcopul, la prefectul, la popa*, etc.

Pentru ca să obțină pluralul, anchetatorul a întrebat: « Dacă sânt mai mulți în târg (oraș), cum le spui ? ». Răspunsul obișnuit a fost *doctori* (cu *i* afonizat) sau *doi doctori* (cu *i* afonizat). Chiar când s'a răspuns la singular cu *la doctoru*, răspunsul pentru plural a fost: *doctori* (cu *i* afonizat), de ex. în punctele 11, 35, 49, 112, 118, 136, 138, 148, 150, 158, 160, 164, 190, 231, 290, 308, 381, 445, 451, 467, 647, 658, deci în toate provinciile. Era și firesc să se dea acest răspuns, pentrucă din momentul când există mai mulți medici, nu mai e vorba de o persoană cunoscută de toată lumea, care cere articolul hotărît (chiar după prepoziții).

Dar unele subiecte au răspuns și în mod mecanic și dacă la singular au zis la *doctoru*, au zis și la plural *doctori*. Acesta e cazul în punctele 80, 170, 174. Credem deci că anchetatorul nu trebue să scrie [pna] după aceste forme, căci de fapt avem plurale articulate. Dacă în punctul 289 se notează numai pluralul *doctori* [pna], se poate ca el să fi fost provocat tot de un singular *la doctoru* rămas neexprimat (sau nenotat). Curioasă e numai notarea dela punctul 156: *doctor*, la plural *doctori* [pna].

S. PUȘCARIU

BULGĂRISME ÎN GRAIURILE CARPATO-RUSE?

Volumul XXIX (1939) din publicațiile Facultății de Filosofie a Universității slovace din Bratislava *(Spisy Filozofickej Fakulty slovenskey Univerzity v Bratislave)* cuprinde niște *Studii Carpatoruse* de V. P o g o r i e l o v, care tratează între altele despre niște pretinse bulgărisme în dialectele carpatoruse *(Bulgárizmy v dialektoch Karpatoruských)*. Concluzia autorului e că asemenea bulgărisme, care nu se găsesc în alte dialecte « rusești », nu se pot explica decât ca împrumuturi făcute pe vremea când neamuri bulgărești ajungeau la Nord până la regiunea Tisei, mărginindu-se cu semințiі carpatoruse. Aceasta ar dovedi că Carpato-Rușii au locuit pe locurile ocupate

BDD-A14847 © 1938-1941 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:03 UTC)